

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

NAT/362

**Κλιματική αλλαγή και
στρατηγική της Λισαβόνας**

Βρυξέλλες, 24 Οκτωβρίου 2007

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
με θέμα:

Κλιματική αλλαγή και στρατηγική της Λισαβόνας
(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

Στις 25-26 Απριλίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Κλιματική αλλαγή και στρατηγική της Λισαβόνας.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον» (Παρατηρητήριο Βιώσιμης Ανάπτυξης), στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Οκτωβρίου 2007 με εισηγητή τον κ. Ehnmark.

Κατά την 439^η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 24 και 25 Οκτωβρίου 2007 (συνεδρίαση της 24^{ης} Οκτωβρίου), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

*

* *

1. Συμπεράσματα

1.1 Η κλιματική αλλαγή αποτελεί τη συνάντησή μας με το πεπρωμένο. Η κλιματική αλλαγή δεν απειλεί μόνο την ευημερία, αλλά και για την επιβίωσή μας. Αποτελεί παγκόσμια απειλή που επιταχύνεται εφόσον οι εκπομπές συνεχίζουν να αυξάνονται.

1.2 Οι επιστήμονες μας λένουν ότι έχουμε ένα χρονικό περιθώριο 10 με 15 χρόνια για να αντιμετωπίσουμε τις αυξήσεις των εκπομπών. Το συμπέρασμα είναι προφανές: δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

1.3 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) ζητά επείγοντως από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να καταρτίσει προγράμματα και να θεσπίσει μέτρα για την εφαρμογή των φιλόδοξων στόχων που ορίστηκαν τον περασμένο Μάρτιο. Οι πολίτες αναμένουν σαφή μηνύματα σχετικά με τις προτεραιότητες και τα μέτρα. Η Ευρώπη πρέπει να αποκτήσει την πρωτοπορία και στην υλοποίηση, και όχι μόνο στον προγραμματισμό.

1.4 Η απόλυση της κλιματικής αλλαγής απαιτεί μια εξαιρετικά ευρεία και συνεχή προσπάθεια. Εφόσον η κλιματική αλλαγή θα έχει συνέπειες για όλες τις κατηγορίες της κοινωνίας, τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

1.5 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τονίζει την ανάγκη να ληφθούν διαφανή μέτρα ώστε να έχουν οι πολίτες τη δυνατότητα να τα παρακολουθήσουν και να εμπνευστούν από αυτά. Τα μέτρα πρέπει να προγραμματιστούν και να εφαρμοστούν με βάση μια προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω.

1.6Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη για καταβολή συνεχών προσπαθειών όσον αφορά την επικοινωνία και τη διαβούλευση με τους πολίτες και με τις τοπικές κοινότητες.

1.7Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνιστά θερμά να συμπεριληφθεί στη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανταγωνιστικότητα και τις θέσεις απασχόλησης η μείζων προσπάθεια κατά της κλιματικής αλλαγής. Η στρατηγική της Λισαβόνας περιέχει ήδη δέσμευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τώρα είναι η στιγμή για την συμπερίληψη της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

1.8Χρησιμοποιώντας τη στρατηγική της Λισαβόνας ως μέσο σημαίνει ότι η Ε.Ε. μπορεί να χρησιμοποιήσει την υπάρχουσα δομή, με μια καλά καθιερωμένη μέθοδο και με ένα εύρυθμο σύστημα συντονισμού. Η Ε.Ε. πρέπει να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητα και να χρησιμοποιήσει τις υπάρχουσες συνέργιες οπουδήποτε είναι δυνατόν.

1.9Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή παρουσιάζει σχέδιο για την ένταξη των θεμάτων της κλιματικής αλλαγής στη στρατηγική της Λισαβόνας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ικανότητα της στρατηγικής της Λισαβόνας να επιτύχει ευρύτερη συναίνεση γύρω από κοινούς στόχους και μέτρα.

1.10Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επισημαίνει ότι είναι ανάγκη να χαραχθούν ορισμένες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής οι οποίες πρέπει να ενταχθούν στη στρατηγική της Λισαβόνας. Όπως και με άλλες κατευθυντήριες γραμμές της στρατηγικής, αυτές θα αποτελούν αντικείμενο των ίδιων διαδικασιών αξιολόγησης και σύγκρισης, συμπεριλαμβανομένης της ανοικτής μεθόδου συντονισμού.

1.11Η κλιματική αλλαγή ενδέχεται να επιτείνει τις κοινωνικές στρεβλώσεις και τα κοινωνικά χάσματα τόσο στην ΕΕ όσο και σε άλλες περιοχές του κόσμου. Ο στόχος πρέπει να συνίσταται στη διευθέτηση της προσαρμογής και της απάλυνσης χωρίς την πρόκληση ανεργίας και κοινωνικών στρεβλώσεων. Η καταπολέμηση δεν πρέπει να οδηγήσει στην αύξηση των πολιτών που ζουν στη φτώχεια. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τονίζει τη σημασία που έχει η συνέχιση της στρατηγικής της Λισαβόνας που θα συνδυάζει ανταγωνιστικότητα, κοινωνική συνοχή και δράση κατά της κλιματικής αλλαγής.

1.12Η χρηματοδότηση της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής πρέπει να βασίζεται σε συνδυασμό ιδιωτικών και δημόσιων πόρων. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων οφείλει να διαδραματίσει βασικό ρόλο στον τομέα αυτό. Στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. πρέπει να εμφανίζεται ο προορισμός των πόρων κατά της κλιματικής αλλαγής. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνιστά θερμά να αναπτύξει η Επιτροπή μέσα για την παραγωγή "πρασίνου" ΑΕγχΠ.

1.13Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής μπορεί να παράγει θετικά ανταγωνιστικά αποτελέσματα. Οι παγκόσμιες αγορές αναζητούν νέες λύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας, π.χ.,

στον τομέα των μεταφορών. Οι επενδύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη πρέπει να αναβαθμισθούν. Η δια βίου μάθηση είναι σήμερα σημαντικότερη παρά ποτέ.

1.14 Το μελλοντικό έργο μπορεί να περιγραφεί ως δοκιμασία για την συμμετοχική μας δημοκρατία. Οι πολίτες περιμένουν να ζητηθεί η γνώμη τους. Οι κοινωνικοί εταίροι οφείλουν να διαδραματίσουν ένα εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό, να αποτελέσουν τις γέφυρες μεταξύ πολιτών και κυβερνήσεων. Ο κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα αποτελεί βασικό εργαλείο. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, τουλάχιστον στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

1.15 Η ΕΟΚΕ θα παραμείνει αυστηρά προσηλωμένη στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Θα είναι, επίσης, έτοιμη να προσφέρει συγκεκριμένες συμβολές, όπως συμβαίνει ήδη με τη στρατηγική της Λισαβόνας. Η ΕΟΚΕ θα εργασθεί με πνεύμα αλληλεγγύης των λαών και των γενεών, τόσο εντός όσο και εκτός της Ε.Ε.

1.16 Ο αγώνας που μας περιμένει απαιτεί αφοσιωμένη και υπεύθυνη πολιτική ηγεσία.

2. Ένα σθεναρό πρόγραμμα της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή

2.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε, τον Μάρτιο του 2007, ένα σθεναρό και φιλόδοξο πρόγραμμα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Το εν λόγω σχέδιο δράσης για την κλιματική αλλαγή περιλαμβάνει τους ακόλουθους στόχους: επίτευξη ποσοστού 20% για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο συνδυασμό πηγών καυσίμων (ενεργειακό μίγμα) της ΕΕ, μείωση κατά 20% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2020 (μείωση έως και 30% υπό ορισμένες προϋποθέσεις), καθώς και μακροπρόθεσμο περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ κατά 60-80% έως το 2050. Επιπλέον, η ΕΕ αποφάσισε να αυξήσει την ενεργειακή απόδοση εντός της ΕΕ κατά 20% έως το 2020. Με το σχέδιο δράσης αυτό, η ΕΕ έχει πρωτοστατήσει παγκοσμίως στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

2.2 Το Συμβούλιο υπήρξε λιγότερο σαφές όσον αφορά τα μέσα που απαιτούνται για την υλοποίηση των προαναφερθέντων στόχων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλει προτάσεις για μελλοντικές αποφάσεις. Επιπλέον, η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με το πώς μπορεί να επιτευχθεί η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

2.3 Ο επιτακτικός χαρακτήρας του εγχειρήματος αυτού επισημάνθηκε σε πολυάριθμες δηλώσεις. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, κ. José Manuel Barroso, δήλωσε στις αρχές του έτους ότι η ΕΕ οφείλει να εξακολουθήσει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και να παρέχει κίνητρο σε άλλους προκειμένου να ακολουθήσουν το παράδειγμά της: ο ηγετικός ρόλος απορρέει από τη δέσμευση της ΕΕ να περικύψει τις εκπομπές τουλάχιστον κατά 20% έως το 2020· το κίνητρο παρέχεται από τη σαφή διαβεβαίωση ότι θα προχωρήσουμε ακόμη περισσότερο εάν ενώσουν και άλλοι τις προσπάθειές τους μαζί μας. Εξάλλου, πρόκειται για αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη και όχι για αύξηση της θερμοκρασίας της Ευρώπης, όπως ανέφερε ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

2.4"Οι προτάσεις της Επιτροπής όσον αφορά την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή αποτελούν κεντρικό τμήμα της Ατζέντας της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση" δήλωσε ο κ. Barroso,. Η στρατηγική της Λισαβόνας που αποφασίστηκε το 2000 έθεσε ως στόχο να καταστεί η ΕΕ "η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή". Η ενεργειακή πολιτική προσδιορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2006 ως ένας από τους τέσσερις τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής της Λισαβόνας. Στην κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 11 των ολοκληρωμένων κατευθυντηρίων γραμμών για την παρούσα τριετή περίοδο, συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που παρέχουν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή απόδοση για την ανάπτυξη, την απασχόληση, και την ανταγωνιστικότητα.

2.5Η ΕΕ πρέπει να επιτύχει μια ισορροπία μεταξύ της ανταγωνιστικότητας, της συνοχής, και των ταχέως αυξανόμενων απειλών εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι να διερευνήσει που υπάρχουν – ή ενδέχεται να υπάρξουν – συνέργιες και αντιθέσεις στην προσπάθεια καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

2.6Το κόστος για την επαναφορά των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα σημερινά επίπεδα κατά το έτος 2030 υπολογίστηκε πρόσφατα ότι υπερβαίνει τα 200 δις δολάρια ΗΠΑ¹. Σε μια πρόσφατη έκθεση στο πλαίσιο της Σύμβασης-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές (UNFCCC), η κατανομή των δαπανών έχει ως εξής:

– Βιομηχανία	38 δις δολάρια ΗΠΑ
– Κτίρια, κυρίως μόνωση	50 δις δολάρια ΗΠΑ
– Μεταφορές	90 δις. δολάρια ΗΠΑ
– Απόβλητα	1 δις. δολάρια ΗΠΑ
– Γεωργία	30 δις. δολάρια ΗΠΑ
– Δασοκομία	20 δις δολάρια ΗΠΑ
– Τεχνολογική έρευνα	35-45 δις δολάρια ΗΠΑ.

Τα αριθμητικά στοιχεία καταδεικνύουν την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης και συντονισμού. Σ' αυτά πρέπει να προστεθεί το υψηλό κόστος της αδράνειας (όπως τονίστηκε στην έκθεση Stern πέρσι). Πράγματι, όσο περισσότερο περιμένουμε τόσο πιο δαπανηρό θα είναι το έργο.

2.7Η χρηματοδότηση του έργου που μας περιμένει αποτελεί μείζονα πρόκληση. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αρχίσει διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να τεθούν προτεραιότητες. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για το συντονισμό των οικονομικών λύσεων.

¹

Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές (UNFCCC): Analysis of existing and planned investment and financial flows relevant to the development of effective and appropriate international response to climate change (Ανάλυση των σημερινών και των προγραμματισμένων επενδύσεων και των οικονομικών ροών για την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής και ενδεδειγμένης διεθνούς απόκρισης στην αλλαγή του κλίματος – ελεύθερη απόδοση)

2.8Η επόμενη αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισαβόνας θα πραγματοποιηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2008 και η νέα περίοδος προγραμματισμού θα εκτείνεται έως το 2011. Η αναθεώρηση αποτελεί ευκαιρία προκειμένου να δοθεί έμφαση στις συνεργίες.

3.Κυριότερη πρόκληση: η υλοποίηση δυναμικών συνεργιών

3.1Η στρατηγική της Λισαβόνας υπήρξε μέσο καθοριστικής σημασίας για την προώθηση των κοινών στόχων των 27 κρατών μελών. Το γεγονός αυτό αποτελεί επίτευγμα αφ' εαυτού του. Η κλιματική αλλαγή θέτει ορισμένα νέα ζητήματα πολιτικής στην ευρωπαϊκή ημερήσια διάταξη. Οι δυνατότητες για αποτελέσματα συνεργίας είναι αξιοσημείωτες.

3.2Η κοινωνία η οποία βασίζεται στη γνώση θεωρήθηκε εξαρχής ως ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της στρατηγικής της Λισαβόνας.

3.3Οι πολιτικές για την καινοτομία, η υποστήριξη των κέντρων καινοτομίας, καθώς και οι νέες πρωτοβουλίες για την προώθηση της μεταφοράς γνώσεων από την έρευνα προς τα προϊόντα αποτελούν τμήμα της στρατηγικής της Λισαβόνας και του προγράμματος της ΕΕ για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων, η Ευρώπη κατέχει ηγετική θέση σε πολλούς τομείς. Εντούτοις, στον τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας, η Ευρώπη ενδέχεται να είναι ευάλωτη στον ανταγωνισμό που ασκείται από ξένους παραγωγούς, ιδιαίτερα όσον αφορά τα μικρά αυτοκίνητα χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης. Η περαιτέρω επέκταση του τομέα των υπηρεσιών είναι πιθανή. Πρέπει, όμως, να είναι σύμμετρη με την εισαγωγή φιλόδοξων μέτρων κατά της κλιματικής αλλαγής.

3.4Η προστασία του κλίματος είναι, επίσης, θέμα ενεργειακής πολιτικής. Η Ευρώπη πρέπει να εκφράζεται με μια ενιαία φωνή και όσον αφορά την εξωτερική ενεργειακή πολιτική της. Με την ανάληψη κοινής δράσης, η ΕΕ διαθέτει διαπραγματευτική ισχύ της οποίας τα πλεονεκτήματα – προστασία του κλίματος, ενεργειακή ασφάλεια, οικονομικά προσιτή ενέργεια – δεν μπορούν να αγνοηθούν.

3.5Η κλιματική αλλαγή ενδέχεται να επιτείνει τις κοινωνικές στρεβλώσεις και τα κοινωνικά χάσματα που υφίστανται επί του παρόντος. Η προώθηση φιλόδοξων πολιτικών εκπαίδευσης θα συντελέσει στην αποτροπή τέτοιων εξελίξεων.

3.6Ο αντίκτυπος των πολιτικών για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής επί της απασχόλησης θα αποτελέσει ένα από τα κρίσιμα ζητήματα. Η φιλοδοξία πρέπει να είναι η διευθέτηση της προσαρμογής και του απάλυνση των συνεπειών χωρίς την πρόκληση εκτεταμένης ανεργίας. Το μεταβαλλόμενο βιομηχανικό τοπίο θα δημιουργήσει ευρύτερη ζήτηση για δια βίου μάθηση και θα προκαλέσει αναπότρεπτα αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας, των θέσεων απασχόλησης και των εισοδημάτων.

3.7Η σταθερή υποστήριξη εκ μέρους των τοπικών κοινοτήτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Τα σχέδια που αφορούν τη δημιουργία χωριών με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα προσελκύουν μεγάλο ενδιαφέρον. Η ανταλλαγή εμπειριών αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Η ζήτηση για την οικοδόμηση σπιτιών χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης θα αυξηθεί και το ίδιο θα συμβεί και στην περίπτωση της ζήτησης για την ανακαίνιση και τη μόνωση των σπιτιών.

3.8Η γεωργία, επίσης, μπορεί να διαδραματίσει ένα ρόλο στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και της στρατηγικής της Λισαβόνας, τόσο ως δραστηριότητα που επηρεάζεται από την αλλαγή του κλίματος, όσο και ως κλάδος ο οποίος μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό των επιπτώσεών της. Σήμερα θεωρείται σημαντικότερο παρά ποτέ να ενθαρρυνθεί η αγρονομική έρευνα προκειμένου να εξακολουθήσει το έργο της προς την κατεύθυνση του περιορισμού των γεωργικών εισροών ή της προσαρμογής των τεχνικών καλλιέργειας, με παράλληλη διατήρηση της μέγιστης δυνατής απόδοσης, καθώς και προς την κατεύθυνση της επιδίωξης να καταστούν μελλοντικά διαθέσιμες νέες ποικιλίες καλύτερα προσαρμοσμένες στις κλιματολογικές μεταβολές. Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονηθεί η συνολική συνιστώσα της παραγωγής γεωργικών πρώτων υλών για μη διατροφικούς σκοπούς. Θα πρέπει εξάλλου να διερευνηθεί η δυνατότητα ενδεδειγμένης συνεχούς κατάρτισης σε αυτόν τον κλάδο.

3.9Η χρήση των διαρθρωτικών ταμείων θα επηρεαστεί από προβλήματα οφειλόμενα στην κλιματική αλλαγή, όπως η απερίθωση και η άνοδος της στάθμης της θάλασσας. Ένα άλλο ζήτημα αφορά τους ανθρώπους που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου η αύξηση των ενεργειακών τιμών θα δημιουργήσει εξαιρετικά απτά προβλήματα. Η διατήρηση των συνθηκών διαβίωσης αποτελεί ένα ζήτημα επί του οποίου τα δίκτυα που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας μπορούν να έχουν πολύτιμη συμβολή χάρη στην ανταλλαγή εμπειριών.

3.10Όλα τα παραδείγματα που παρατέθηκαν καταδεικνύουν σε πόσο μεγάλη έκταση είναι επιτακτική η ανάγκη αξιοποίησης των ευκαιριών που παρέχονται για την ανάληψη συντονισμένων δράσεων τόσο από τη στρατηγική της Λισαβόνας όσο και από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την αλλαγή του κλίματος.

4.Προς έναν νέο ορισμό της ανάπτυξης

4.1Κρίνεται σημαντικό – από οικονομική άποψη, αλλά και υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής – να υιοθετηθούν μέτρα τα οποία εμπίπτουν στο στόχο της στρατηγικής της Λισαβόνας που αφορά τη "βιώσιμη ανάπτυξη". Το νέο τριετές πρόγραμμα της στρατηγικής της Λισαβόνας θα πρέπει, επομένως, να εξετάσει προσεκτικά τον ορισμό της "ανάπτυξης". Θα ήταν σκόπιμο να προαχθεί μια ανάπτυξη με ουδέτερο, ή ακόμη και με θετικό, ισοζύγιο άνθρακα.

4.2Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει επανειλημμένα ότι δεν πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την ανάπτυξη μόνον με ποσοτικά κριτήρια, αλλά ότι απαιτείται, αντιθέτως, να υπάρξει μία "νέα αντίληψη της ανάπτυξης" σύμφωνα με την οποία θα δίνεται προτεραιότητα σε στόχους βασισμένους σε κριτήρια βιωσιμότητας. Αυτά τα κριτήρια βιωσιμότητας περιλαμβάνουν προφανώς την αποσύνδεση της

ανάπτυξης από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Επομένως, επαναλαμβάνει το αίτημά της προς την Επιτροπή και το Συμβούλιο ούτως ώστε:

- να διευκρινίσουν, κατά πόσο ο δείκτης του ΑΕγγΠ, ως κριτήριο κοινωνικής πρόνοιας και οικονομικής ευημερίας, φανερώνει επιπλέον και μία – μέχρι σήμερα άγνωστη ή έστω μη δηλωθείσα – αντίθεση μεταξύ της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη και της στρατηγικής της Λισαβόνας και
- να προσδιορίσουν τα χαρακτηριστικά ενός νέου "δείκτη ευημερίας", προσαρμοσμένου συγκεκριμένα στις αρχές της βιωσιμότητας, ο οποίος θα μπορούσε παραδείγματος χάρη να ονομαστεί "έξυπνη ανάπτυξη" ή "πράσινο ΑΕγγΠ".

5.Ο τομέας των μεταφορών - σημείο διένεξης;

5.1 Το θέμα των αντικρουόμενων στόχων είναι ιδιαίτερα έντονο στις μεταφορές. Στη στρατηγική της Λισαβόνας τονίζεται η σημασία της ύπαρξης κατάλληλων διαδρόμων και δικτύων μεταφορών, με αποτέλεσμα οι εργασίες να έχουν επικεντρωθεί σε μεγάλο βαθμό στην επέκταση των οδικών μεταφορών. Το γεγονός αυτό, όμως, αντίκειται πλήρως στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

5.2 Υπό τις παρούσες συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης των χωρών της ΕΕ, ο όγκος των οδικών μεταφορών αυξάνεται με ταχύ ρυθμό. Σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς η αύξηση αυτή αντιστοιχεί σε ποσοστό 40% για το χρονικό διάστημα έως το 2020· στο ποσοστό αυτό προστίθεται και ο αυξανόμενος όγκος των αεροπορικών μεταφορών. Προς το παρόν, η αύξηση των μεταφορών δεν έχει αποσυνδεθεί από την αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και καμία «μαγική συνταγή» δεν διαφαίνεται στον ορίζοντα. Τα βιολογικά καύσιμα δεν θα μπορέσουν να αντικαταστήσουν τα ορυκτά καύσιμα στο εγγύς μέλλον και οι ενδεχόμενες τεχνικές βελτιώσεις της απόδοσης των καυσίμων και των κινητήρων δεν θα επαρκέσουν κατά πάσα πιθανότητα για την αντιστάθμιση της προβλεπόμενης αύξησης του όγκου των μεταφορών.

5.3 Το νέο τριετές πρόγραμμα για τη στρατηγική της Λισαβόνας θα πρέπει να προσεγγίσει τα ζητήματα που σχετίζονται με τις μεταφορές και από τη σκοπιά της κλιματικής αλλαγής. Ο στόχος θα πρέπει να συνίσταται στο να διαθέτει η ΕΕ ένα ενδεδειγμένο σύστημα μεταφορών – αλλά τα συστήματα μεταφορών θα πρέπει να συνεκτιμούν περισσότερο τις επιπτώσεις στο κλίμα. Το γεγονός ότι η μεταφορά αγαθών δια της σιδηροδρομικής οδού αυξάνεται μόνον περιθωριακά εκπέμπει ένα εξαιρετικά σοβαρό σήμα κινδύνου. Το γεγονός αυτό προβλήθηκε ακόμη περισσότερο πέρσι στη Λευκή Βίβλο για τις μεταφορές, όπου η έμφαση δίδεται στις οδικές και αεροπορικές μεταφορές και όχι στις σιδηροδρομικές και στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές. Όσον αφορά τα διαρθρωτικά ταμεία, είναι προφανές ότι σημαντικοί πόροι δαπανούνται κατά τρόπο ο οποίος δεν επιφέρει μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αλλά μάλλον οδηγεί στο αντίθετο αποτέλεσμα.

5.4 Τα προσεχή 20 έως 50 έτη (χρονικό διάστημα που χρησιμοποιείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τα ζητήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή) η Ευρώπη θα πρέπει να βρει δομές μεταφορών που είναι αποτελεσματικές και συγχρόνως προστατεύουν το κλίμα. Για να αναφέρουμε ένα παράδειγμα που χρησιμοποιήθηκε σε μια συζήτηση, για ποιο λόγο δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη

προκειμένου να μεταφέρονται περισσότερα επείγοντα εμπορεύματα με τρέινα υψηλής ταχύτητας (TGV);

5.50 αυξανόμενος όγκος των οδικών μεταφορών σημαίνει, επίσης, ότι παραμένουν σε κυκλοφορία φορτηγά οχήματα τα οποία έχουν αρχίσει να παλιώνουν – με "βρώμικους" κινητήρες – παρότι εκπέμπουν μεγάλες ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου. Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκινήσει διαβούλευση σχετικά με τις μεθόδους εκσυγχρονισμού των στόλων παλαιών φορτηγών με απώτερο στόχο τη σταδιακή απόσυρση των παλιών και ακατάλληλων οχημάτων. Εξάλλου, πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα από πλευράς ζήτησης. Πρέπει να δοθούν κίνητρα προκειμένου να μειωθεί ο συνολικός όγκος μεταφορών και να υπάρξει μεταστροφή προς πιο βιώσιμους τρόπους μεταφορών.

6. Ένας "Οδικός Χάρτης" για την ένταξη των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στη στρατηγική της Λισαβόνας

6.1 Οι στόχοι που έχουν τεθεί για το έργο της ΕΕ σχετικά με την κλιματική αλλαγή θα απαιτήσουν σημαντική συμβολή εκ μέρους πολλών θεσμικών οργάνων και ενδιαφερομένων φορέων. Εξυπακούεται ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι εργασίας και οι εμπειρίες που περιλαμβάνονται στη στρατηγική της Λισαβόνας.

6.2 Θεωρείται, προπαντός, υψίστης σημασίας να ενταχθούν οι στόχοι περί κλιματικής αλλαγής στο επιχειρησιακό πρόγραμμα της στρατηγικής της Λισαβόνας που βασίζεται σε μια μέθοδο εργασίας διαρθρωμένη σε τρεις πυλώνες, προκειμένου να επιταχυνθεί η πρόοδος στους τομείς προτεραιότητας.

6.3 Ένας "Οδικός Χάρτης" για την ανάληψη μιας ολοκληρωμένης προσπάθειας της ΕΕ με στόχο τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σ' αυτή την αλλαγή, θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα ακόλουθα σημεία:

6.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει τα τρέχοντα προγράμματα προκειμένου να δοθεί έμφαση στα ζητήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στον παρόντα προϋπολογισμό. Κατά την επόμενη δημοσιονομική περίοδο, απαιτείται να αναπροσανατολιστούν διόλου ευκαταφρόνητοι πόροι προς την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Είναι, εντούτοις, πιθανό να χρειαστεί να μεταφερθούν ορισμένοι πόροι ήδη κατά την τρέχουσα δημοσιονομική περίοδο. Πρέπει να επισημανθεί ότι η βασική ευθύνη για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν την αλλαγή βαρύνει το εθνικό επίπεδο.

6.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις εκπομπές αερίων στις αρχές Δεκεμβρίου. Κατ' αυτό τον τρόπο θα παρασχεθεί η δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να λάβει τις απαιτούμενες αποφάσεις τον Μάρτιο του 2008, στο πλαίσιο του προσδιορισμού των κατευθυντηρίων γραμμών για την επόμενη τριετή περίοδο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Το γεγονός αυτό θα αποτελέσει κρίσιμη ευκαιρία για την προώθηση μιας κοινής εφαρμογής.

6.6 Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να κατορθώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει τον αναγκαίο συντονισμό των μονάδων και των υπηρεσιών της. Η ΕΟΚΕ έχει κατά το παρελθόν τονίσει σε διάφορες περιπτώσεις ότι ο εσωτερικός συντονισμός εντός της Επιτροπής είναι καθοριστικής σημασίας.

6.7 Βάσει των προτάσεων της Επιτροπής και των αποφάσεων του Συμβουλίου, θα πρέπει να αναληφθεί μια τεράστια προσπάθεια πληροφόρησης και επικοινωνίας, με στόχο να βελτιωθεί η ευαισθητοποίηση των πολιτών και να προαχθούν πρωτοβουλίες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

6.8 Ενόψει των επικείμενων προτάσεων σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών αερίων, η ΕΟΚΕ εξαιρεί τη σημασία της διεξαγωγής στενού και συνεχούς διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους και με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Η ΕΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιείται ο κοινωνικός διάλογος ως ένα από τα πολυάριθμα φόρουμ ενημέρωσης και διαβούλευσης. Η συμμετοχή και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στις συζητήσεις αποτελεί εξίσου επιτακτική ανάγκη.

6.9 Συνοψίζοντας ορισμένες από τις συγκεκριμένες προτάσεις που διατυπώνονται με την προοπτική του μελλοντικού "Οδικού Χάρτη", θεωρείται σκόπιμο να αναπτυχθούν τα ακόλουθα θέματα:

- Αξιολόγηση των λειτουργικών στόχων για τις τριετείς περιόδους
- Ένταξη των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στις ευρείες κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής για τον οικονομικό και κοινωνικό τομέα
- Συνεκτίμηση των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στα ετήσια εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται έναντι της στρατηγικής της Λισαβόνας
- Συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων, ιδιαίτερα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο
- Κατάρτιση συγκριτικών εκθέσεων εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με την επιτελούμενη πρόοδο
- Διεύρυνση της χρήσης της ανοικτής μεθόδου συντονισμού προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτήν τα ζητήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή
- Ενεργός συμμετοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των οργανώσεων των ενδιαφερομένων φορέων για την παροχή επικαιροποιημένης πληροφόρησης στους πολίτες σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται
- Στοχοθετημένη υποστήριξη καινοτόμων σχεδίων, ειδικότερα δε εκείνων των τοπικών κοινοτήτων, προκειμένου να αναπτυχθούν πλατφόρμες με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα (πρβλ. τα παραδείγματα του Ηνωμένου Βασιλείου).

6.10 Πιθανά παραδείγματα για τη συγκριτική αξιολόγηση των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στη στρατηγική της Λισαβόνας:

- αύξηση του ποσοστού των σιδηροδρομικών και των εσωτερικών πλωτών μεταφορών κατά δύο τοις εκατό ετησίως
- διάδοση της χρήσης ενεργειακά οικονομικών λαμπτήρων στα δημόσια κτίρια κατά ένα ορισμένο ποσοστό ετησίως
- καθιέρωση ημερίδων σχολικής πληροφόρησης/επικοινωνίας για όλους τους μαθητές, μια φορά το χρόνο.

7. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών

7.1 Η κλιματική αλλαγή και στρατηγική της Λισαβόνας αποτελούν αμφότερες μείζονες προκλήσεις για την Ένωση. Οι δράσεις και τα προγράμματα επιβάλλεται να σχεδιάζονται και να αποφασίζονται σύμφωνα με μια προσέγγιση "εκ των κάτω προς τα άνω", και όχι το αντίθετο. Οι κοινωνικοί εταίροι και η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών πρέπει να έχουν συμμετοχή στο εν λόγω εγχείρημα.

7.2 Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να συμβάλει μέσω του δικτύου ενδιαφερομένων φορέων που διαθέτει.

8. Η ανάγκη πολιτικής καθοδήγησης

8.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έλαβε μια σθεναρή απόφαση όσον αφορά τους στόχους περί μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

8.2 Ποιος θα είναι ο αντίκτυπος της απόφασης αυτής, από πρακτικότερη άποψη, για τις κοινωνίες μας και για την καθημερινή ζωή των πολιτών μας, είναι ένα μεγάλο θέμα προς διερεύνηση. Τι είδους κοινωνία επιθυμούμε;

8.3 Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει, σε πολλές γνωμοδοτήσεις της κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, την ανάγκη πολιτικής καθοδήγησης του έργου που επιτελείται σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το εν λόγω αίτημα παραμένει σήμερα εξίσου σημαντικό. Πώς μπορεί το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο να προσαρμοστεί στις πολυάριθμες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής; Πώς θα μπορέσει το πρότυπο να χειριστεί τους παράλληλους στόχους της ανταγωνιστικότητας, κοινωνικής συνοχής, και βιώσιμης ανάπτυξης στο ένα παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο; Αυτά πρέπει να είναι τα θέματα ενός συνεχούς διαλόγου σχετικά με την κοινωνία που επιθυμούν οι πολίτες.

8.4 Η κλιματική αλλαγή συντελείται τάχιστα. Οι πολίτες διακατέχονται από κάποια ανησυχία. Αυτό που απαιτείται τώρα είναι μια εποικοδομητική πολιτική καθοδήγηση, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αλλά επίσης και ευρέως σε δημοτικό και τοπικό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 24 Οκτωβρίου 2007.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής
και Κοινωνικής Επιτροπής

Ο Γενικός Γραμματέας
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής
και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Patrick VENTURINI
